

120 let Vysokého učení technického v Brně

120 Years of Brno University of Technology

Vysoké učení technické v Brně si v roce 2019 připomíná 120. výročí svého vzniku – je tak nejen nejstarší českou vysokou školou v Brně, ale v současnosti počtem studentů i největší technickou univerzitou v republice. Za 120 let své existence se VUT stalo uznávanou vzdělávací a vědeckou institucí, která ovšem začínala velmi skromně. A nyní trocha historie.

V roce 1849 vzniklo díky přesunu Stavovské akademie z Olomouce do Brna a z rozhodnutí moravského zemského sněmu dvoujazyčné česko-německé Technické učiliště v Brně, zárodek vyššího technického vzdělávání na Moravě. Šlo o nevysokoškolské učiliště, ale už roku 1873 bylo povýšeno na vysokou školu s názvem C. k. vysoká škola technická v Brně. Tato vysoká škola však již nebyla dvoujazyčná, ale pouze německého charakteru. Vzhledem k uzavření univerzity v Olomouci po účasti její akademické obce na revoluci a národním obrození na Moravě chyběla instituce, která by poskytovala řádné vysokoškolské vzdělání. Jedna technika, navíc německá, nemohla tuto chybějící potřebu pokrýt, takže studenti převážně odcházeli jinam – do Prahy, Vídně nebo Krakova. V souvislosti s tím sílily hlasy, které zřízení univerzity požadovaly, ne však již v Olomouci, která byla po válkách o slezské dědictví přeměněna v městskou pevnost, ale ve větším a hlavním zemském městě – Brně. Moravští Němci ale druhou českou univerzitu zcela odmítali a tak se o její zřízení vedly dlouholeté neúspěšné spory (k vyřešení došlo až po rozpadu Rakouska-Uherska v roce 1919 založením Masarykovy univerzity). Vídeňská vláda se snažila vyřešit spor kompromisem, česká univerzita sice zřízena nebude, bude ale založena česká technika. Dne 19. září 1899 rakouský císař a uherský král František Josef I. podepsal dekret o založení C. k. české technické vysoké školy Františka Josefa v Brně [1, 2].

Sto dvacet let přineslo Vysokému učení technickému nespočet významných okamžiků. Některé byly hodny oslav, jiné byly natolik kritické, že ohrožovaly i samotnou existenci univerzity. Na začátku stáli čtyři profesori (prof. Karel Zahradník, prof. Jan Sobotka, prof. Jaroslav J. Jahn, prof. Habuš Schwaigera), kteří nikdy nevzdali své snažení a své přednášky pro budoucí techniky organizovali zpočátku v pronajaté místnosti v Hotelu Slavia. Rektorát sídlil v jednom pokoji v Augustinské ulici (nyní Jaselská), v bytě, kde se nacházely i skromné učebny, kdy laboratorní aparatura musela být na chodbách, protože v bytě nebylo dost místa. Prvních 47 studentů mohl studovat jediný – stavební – obor. Již v následujícím roce (1900) ale byla zahájena výuka v oboru strojním, následovaly pak obory kulturního inženýrství (tvorba krajiny), elektroinženýrství, chemického inženýrství a po první světové válce také obor architektura. V roce 1911 se přestěhovala do nově postavené honosné budovy na Veveří, kterou dodnes používá její stavební fakulta. Na konci 30. let byla krátce pojmenována Vysoká škola technická Dra Edvarda Beneše v Brně [1, 2].

Po odhodlaných a nadšených začátcích české techniky v Brně zbrzdila rozvoj instituce první světová válka. Řada profesorů

i studentů dostala povolávací rozkaz a budova školy se proměnila ve vojenský lazaret. Zdrucující válečné roky následně vystřídal rozmach ve svobodném Československu. Za první republiky se z instituce stala uznávaná vysoká škola a díky tomu také vzrostl počet studentů.

Slibný rozvoj však zastavilo uzavření českých vysokých škol nacisty v roce 1939. Budovy na ulici Veveří zabrala německá armáda. Sloužit musely jako kasárna nebo sekretariát místní NSDAP. Univerzitu opět zasáhlo nemilosrdné válečné období. Přesto však některé provozy, které okupační správa uznala za důležité pro hospodářství Říše, zůstaly a fungovaly i Německá technika v Brně fungovala i během války. Po válce byly německé techniky v Praze a v Brně zrušeny dekretem presidenta republiky ze dne 18. října 1945 a činnost české techniky byla obnovena pod starším názvem Vysoká škola technická Dr. Edvarda Beneše. Provoz školy byl ukončen v roce 1951, některé součásti byly převedeny na nově vzniklou Vojenskou technickou akademii [1].

Jedinými fakultami, které poskytovaly civilní výuku, zůstala Fakulta stavební a Fakulta architektury, obě pod názvem Vysoká škola stavitelství [3]. Již v roce 1956 se činnost univerzity začala postupně obnovovat pod dnešním názvem Vysoké učení technické v Brně. Dnešní podoba se víceméně ustálila v roce 1961.

Po roce 1989 došlo k reorganizaci některých fakult a ke vzniku řady nových. Znovuobnovena byla Fakulta chemická (1992), kromě technických oborů se VUT zaměřuje i na ekonomiku (Fakulta podnikatelská založena v roce 1992) a na umění (Fakulta výtvarných umění založena v roce 1993). Další milník je spojen s rokem 2000, kdy se od VUT v Brně oddělily dvě fakulty dislokované ve Zlíně – Fakulta technologická a Fakulta managementu a ekonomiky – a založily tak Univerzitu Tomáše Bati. Zatím poslední výraznou organizační změnou bylo rozštěpení Fakulty elektrotechniky a informatiky na Fakultu elektrotechniky a komunikačních technologií a na Fakultu informačních technologií, ke kterému došlo v roce 2002. I v následujících letech, ale docházelo k významným událostem. V roce 2007 byl jako samostatný vysokoškolský ústav s akreditovanými studijními programy zřízen Ústav soudního inženýrství. V roce 2016 byl zahájen provoz Středoevropského technologického institutu CEITEC. V lednu 2019 VUT v Brně získalo jako první technická vysoká škola institucionální akreditaci od Národního akreditačního úřadu. V současné době se dle prestižního mezinárodního hodnocení v oborovém žebříčku QS Subject Ranking 2019, kategorie Engineering and Technology, umístilo VUT v Brně na 373. místě, což je druhý nejlepší výsledek z českých vysokých škol v této kategorii a celkově patří mezi 3 % nejlepších světových univerzit. Univerzita nabízí vzdělávání na celkem 8 fakultách a 3 vysokoškolských ústavech pro cca 24 tisíc studentů [4].

Hlavní den oslav narozenin nejstarší techniky na Moravě byl naplánovaný na sobotu 25. května 2019. Program odstartovaly Zlaté

promoce absolventů VUT z roku 1969. Slavnostního akademického obřadu po 50 letech od promoce se zúčastnili absolventi tří fakult s nejdelší historií. Zastoupena byla Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, Fakulta stavební a Fakulta strojního inženýrství. Více než stovka absolventů převzala zlaté diplomy z rukou rektora VUT Petra Štěpánka. Po ukončení promoci následoval den otevřených dveří na všech fakultách, součástech a pracovištích VUT, takže nejen absolventi, ale i všichni přátelé a zájemci se mohli přijít podívat do laboratorí a zázemí této největší technické univerzity. Odpoledne a zejména večer pak proběhl hudební festival pro všechny absolventy, studenty, zaměstnance a všechny příznivce brněnské techniky [5].

Přidejte se k našim oslavám 120. výročí založení VUT. Za námi stojí roky tvoření, útrap, nadějí a nezlomného odhodlání našich předchůdců. Připomeňme si a oceňme to, že nikdy nevzdali boj za první českou techniku na Moravě [2]. Více informací o oslavách 120 let VUT naleznete na www.120letvut.cz

LITERATURA

- [1] VUTBR. Historie školy [online]. VUT v Brně, 2019 [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/vut/struktura/rektorat/archiv/historie-skoly>
- [2] VUTBR. Připojte se k oslavám 120. výročí VUT [online]. VUT v Brně, 2019 [c. cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/120>
- [3] Vládní nařízení č. 80/1951 Sb., o organizačních změnách na vysokých školách
- [4] VUTBR. Profil univerzity [online]. VUT v Brně, 2019 [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/vut/profil>
- [5] FME VUTBR. Zlaté promoce absolventů FSI [online]. FSI VUT v Brně, 2019 [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <http://www.fme.vutbr.cz/clanek.html?zid=66756>